

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Johdanto

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Hallituksen esityksen valmistelua tehdään yhteistyössä usean ministeriön kanssa ja esityksessä esitetään muutoksia työ- ja elinkeinoministeriön lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön sekä ympäristöministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön.

Esityksellä on tarkoitus muuttaa eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annettua lakia (1137/2016), jäljempänä markkinavalvontalaki, sekä eräitä siihen liittyviä lakeja uuden markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1020, jäljempänä markkinavalvonta-asetus, täytäntöönpanemiseksi sekä antaa kansallista täydentävää sääntelyä sen soveltamisen tueksi.

Markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpanoa tehdään vaiheittain. Viime syksynä ensimmäisessä vaiheessa markkinavalvontalakiin tehtiin muutokset, joilla on budjettivaikutuksia erityisesti työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla (HE 154/2020 vp, lakimuutos 993/2020 tuli voimaan 1.1.2021). Lisäksi eri hallinnonaloilla on valmistelussa hallituksen esityksiä, joissa esitetään muutoksia tuotekohtaisiin sektorilakeihin markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpanemiseksi.

Markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpanon lisäksi tavoitteena on yhdenmukaistaa markkinavalvontasääntelyä kansallisella tasolla hyödyntämällä horisontaalista markkinavalvontalakia. Sääntelyn yhdenmukaistamisen voidaan arvioida olevan lähtökohtaisesti hyödyllistä kaikkien toimijoiden kannalta. Markkinavalvontalain soveltamisalaan ehdotetaan lisättävän tässä yhteydessä uusia tuotelakeja.

Markkinavalvontalaissa tarkoitettuja markkinavalvontaviranomaisia ovat Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Liikenne- ja viestintävirasto ja Säteilyturvakeskus sekä tässä esityksessä ehdotetun mukaisesti jatkossa myös Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira ja kunnan valvontaviranomaiset tupakkalaissa tarkoitettujen tuotteiden osalta sekä Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea RoHS-lain soveltamisalaan kuuluvien terveydenhuollon laitteiden osalta. Tulli toimii valvontaviranomaisena ulkorajavalvonnassa.

Tarkoitus on, että lakimuutokset tulevat voimaan mahdollisimman pian, kun asetuksen soveltaminen alkaa 16.7.2021.

Tausta

EU:n uusi markkinavalvonta-asetus on soveltamisalaltaan laaja ja horisontaalinen eri tuoteryhmien markkinavalvontaa koskeva säädös, jonka soveltamisalaan kuuluu 70 eri EU:n tuotesäädöstä. Asetuksessa säädetään markkinavalvontaviranomaisten toimivaltuuksista ja yhteistyömenettelyistä, tietyistä talouden toimijoiden tehtävistä sekä ulkorajavalvonnasta siltä osin kuin kyse on unionin markkinoille tulevien tuotteiden markkinavalvonnasta. Asetus tuli voimaan 15.7.2019 ja sen soveltaminen alkaa pääosin 16.7.2021, mutta joiltain osin jo 1.1.2021 (ks. HE 154/2020 vp).

Asetus on suoraan sovellettavaa oikeutta jäsenvaltioissa mutta sen täytäntöönpano edellyttää myös kansallista täydentävää sääntelyä. Asetus korvaa sen soveltamisen alkaessa tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvää akkreditointia ja markkinavalvontaa koskevista vaatimuksista ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 339/93 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 765/2008, ns. NLF-asetus, markkinavalvontaa ja ulkorajavalvontaa koskevan sääntelyn.

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa asetuksen täytäntöönpanosta omaan hallinnonalaansa kuuluvien sektorisäädösten osalta ja lisäksi koordinoi asetuksen täytäntöönpanoa yleisesti. Muut ministeriöt vastaavat sääntelystä oman hallinnonalansa osalta. TEM on asettanut ministeriöiden edustajista koostuvan koordinaatioryhmän asetuksen täytäntöönpanon koordinoimista varten.

Tavoitteet

Esityksellä ehdotetaan lisättävän markkinavalvontalakiin markkinavalvonta-asetuksen soveltamisen tueksi tarvittava kansallinen sääntely valvontaviranomaisten toimivaltuuksista. Esityksessä ehdotetaan säädettävän kahdesta uudesta toimivaltuudesta asetuksen täytäntöönpanemiseksi, eli oikeudesta hankkia tuotenäytteitä valehenkilöllisyyttä käyttäen (ehdotettu 10 a §) sekä oikeudesta rajoittaa verkkorajapintaan pääsyä (ehdotettu 22 a §). Lisäksi eräisiin markkinavalvontalaissa säädettyihin toimivaltuuksiin ehdotetaan tässä yhteydessä muutoksia tai täsmennyksiä.

Esityksessä esitetään myös täytäntöönpanoon liittyviä tarpeellisia muutoksia markkinavalvontalain soveltamisalassa oleviin ja soveltamisalaan lisättäväksi ehdotettaviin tuotelakeihin. Esityksessä ehdotetaan tehtäväksi tarvittavat viittaukset markkinavalvonta-asetukseen ja ehdotetaan muutoksia, joilla muun muassa kumotaan päällekkäinen markkinavalvontaa koskeva sääntely sektorilaeista tai säädetään sektorikohtaisista erityistarpeista markkinavalvonnassa. Lisäksi ehdotetaan tehtäväksi asetuksesta johtuvat muutokset seuraamuksia koskevaan sääntelyyn tarpeellisilla sektoreilla. Täytäntöönpanoa tehdään vaiheittain ja osa sektorilakeihin tulevista muutoksista esitetään myöhemmin erillisillä hallituksen esityksillä.

Tällä esityksellä ehdotetaan laajennettavan markkinavalvontalain soveltamisalaa lisäämällä sen soveltamisalaan seuraavat kahdeksan tuotelakia: huviveneiden turvallisuudesta ja

päästövaatimuksista annettu laki (1712/2015), sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 30 luku, laivavarustelaki (1503/2011), tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista annettu laki (1005/2008), vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annettu laki (387/2013), kemikaalilaki (599/2013), laki kosmeettisista valmisteista (492/2013) sekä tupakkalaki (549/2016).

Lakiin vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa (387/2013) esitetään kokonaan uutta rangaistussäännöstä. Lisäksi nk. atex-lakiin (1139/2016), sähköturvallisuuslakiin (1135/2016), pyroteknisten tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta annettuun lakiin (180/2015), huvivenelakiin (1712/2015), sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 30 lukuun, lakiin tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista (1005/2008), kuluttajien käyttöön tarkoitetuista henkilönsuojaimista annettuun lakiin (218/2018) sekä painelaitelakiin (1144/2016) esitetään seuraamussäntelyä 4 artiklan osalta.

Tässä esityksessä ehdotettujen muutosten tultua voimaan markkinavalvontalaki kattaisi 45 markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalaan kuuluvista EU-tuotesäädöksistä. Kansallista täytäntöönpanoa tehdään vaiheittain ja markkinavalvontalain soveltamisalaan on tarkoitus lisätä myös seuraavat lait, joihin edellytetyt muutokset esitetään erillisillä hallituksen esityksillä: laki vaarallisten aineiden kuljetuksesta (719/1994), jätelaki (646/2011), ympäristönsuojelulaki (527/2014), laki EU:n ympäristömerkistä (832/2014) sekä lannoitevalmistelaki (539/2006). Nämä kattavat yhteensä 13 markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalaan kuuluvista EU-tuotesäädöksistä.

Myös leluja ja kuluttajakäyttöön tarkoitettuja koneita koskeva sääntely on tarkoitus lisätä markkinavalvontalain soveltamisalaan erikseen. Täytäntöönpanon ensimmäisessä vaiheessa markkinavalvontalain soveltamisalaan lisättyjä tekstiilejä ja jalkineita koskevaa tuotesäätelyä esitetään koottavaksi omaan tuotelakiinsa erikseen annettavassa hallituksen esityksessä.

Lisäksi eräillä tuotesektoreilla markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpanon edellyttämät muutokset toteutetaan muulla tavoin kuin markkinavalvontalakia hyödyntämällä sektorien erityispiirteistä johtuen.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. Myös muut kuin jakelussa mainitut tahot voivat antaa asiassa lausuntonsa.

Lausuntopalautteen käsittelyn helpottamiseksi työ- ja elinkeinoministeriö pyytää, että lausunto jaotellaan lausuntopyyntöissä ilmoitettujen väliotsikoiden mukaisesti. Hallituksen esityksen valmisteluun osallistuneet ministeriöt vastaavat lausuntopalautteen käsittelystä oman hallinnonalansa säädösten osalta.

Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse. Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@om.fi.

Lausuntoja voivat antaa muutkin kuin jakelussa mainitut. Kaikki annetut lausunnot ovat julkisia ja lausuntopalvelun kautta annetut lausunnot julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.

Lausunnon voi toimittaa myös osoitteeseen kirjaamo@tem.fi. Lausunnossa pyydetään mainitsemaan asianumero VN/18419/2020.

Aikataulu

Lausunto pyydetään antamaan viimeistään 23.4.2021.

Esitysluonnosta koskeva lausuntokierros alkaa 12.3.2021 ja päättyy 23.4.2021. Ruotsinkielinen lausuntopyyntö toimitetaan mahdollisimman pian ja lausuntoaika on pidempi tältä osin. Myös ruotsinkielinen lausunto pyydetään toimittamaan osoitteeseen kirjaamo@tem.fi. Lausunnossa pyydetään mainitsemaan asianumero VN/18419/2020.

Esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle kevään 2021 aikana.

Valmistelijat

Työ- ja elinkeinoministeriö: Lisätietoja markkinavalvontalakiin, atex-lakiin, sähköturvallisuuslakiin, hissiturvallisuuslakiin, pyroteknisten tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta annettuun lakiin, räjähteiden vaatimustenmukaisuudesta annettuun lakiin, painelaitelakiin ja Rapex-lakiin ehdotetuista muutoksista sekä hankkeesta yleisesti antavat hallitusneuvos Pauliina Kanerva, puh. +358 295 060 160 erityisasiantuntija Emilia Tiuttu, puh. +358 295 047 127 ja asiantuntija Maiju Mähönen, puh. +358 295 047 173. Sähköpostiosoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi(at)tem.fi. Lisätietoja lakiin tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista (1005/2008) ehdotettujen muutosten osalta antavat erityisasiantuntija Eriika Melkas, puh. +358 295 047 134, eriika.melkas@tem.fi ja erityisasiantuntija Pekka Kärpänen, puh. +358 295 047 882, pekka.karpanen@tem.fi.

Liikenne- ja viestintäministeriö: Lisätietoja antaa huviveneiden turvallisuudesta ja päästövaatimuksista annettuun lakiin (1712/2015) ehdotettujen muutosten osalta Irja Vesanen-Nikitin, puh. +358 295 342 544, irja.vesanen-nikitin@lvm.fi., sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 30 lukuun ehdotettujen muutosten osalta Sini Wirén, puh. +358 295 342 532, sini.wiren@lvm.fi. ja laivavarustelakiin (1503/2011) ehdotettujen muutosten osalta Katja Viertävä, puh. +358 295 342 612, katja.viertava@lvm.fi.

Ympäristöministeriö: Lisätietoja lakiin vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa (387/2013) ehdotettujen muutosten osalta antavat neuvotteleva virkamies Tuulia Toikka, puh. +358 295 250 297, tuulia.toikka@ym.fi ja erityisasiantuntija Aino Pietarinen, puh. +358 295 250 229, aino.pietarinen@ym.fi.

Sosiaali- ja terveysministeriö: Lisätietoja kemikaalilakiin (599/2013) ja lakiin kosmeettisista valmisteista (492/2013) ehdotettujen muutosten osalta antaa hallitussihteeri Helena Korpinen, puh. 0295 163 317, helena.korpinen@stm.fi. Lisätietoja tupakkalakiin (549/2016) ehdotettujen muutosten osalta antaa erityisasiantuntija Reetta Honkanen, puh. +358 295 163 137, reetta.honkanen@stm.fi.

Linkit

<https://tem.fi/hankesivu?tunnus=TEM106:00/2020> - Linkki hankeikkunaan / Länk till projektportalen

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32019R1020> - Linkki EU:n markkina-asetuksen kieliversioihin / Länk till språkversionerna av EU:s marknadskontrollförfordning

Liitteet:

[HE luonnos 11.3.2021.docx](#)

Jakelu:

Ahvenanmaan maakuntahallitus / Ålands landskapsregering
AKAVA ry
Autoalan keskusliitto
Elektroniikan Tukkukauppiat ry
Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Energiateollisuus ry
Energiavirasto
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
Etelä-Savon ELY-keskus
Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Finanssialan Keskusliitto
Huolinta- ja logistiikkaliitto ry
Hämeen ELY-keskus
Itä-Suomen aluehallintovirasto
Kaakkois-Suomi ELY-keskus
Kainuun ELY-keskus
Kaupan Liitto ry
Kemiateollisuus ry
Kenkä- ja nahkateollisuusliitto ry
Keski-Suomen ELY-keskus
Keskuskauppakamari
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Kosmetiikka- ja hygienteollisuus ry
Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry
Lapin aluehallintovirasto
Lapin ELY-keskus
Liikenne- ja viestintäministeriö
Liikenne- ja viestintävirasto Traficom
Lounais-Suomen aluehallintovirasto
Lämmitysenergia Yhdistys ry
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea
Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry
Oikeuskanslerinvirasto
Oikeusministeriö
Palvelualojen Työnantajat PALTA ry
Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto
Philip Morris Finland Oy
Pirkanmaan ELY-keskus
Pohjanmaan ELY-keskus
Pohjois-Karjalan ELY-keskus
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Pohjois-Savon ELY-keskus
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Poliisihallitus
Puolustusministeriö
Päivittäistavarakauppayhdistys
Ruokavirasto
SAK ry
Satakunnan ELY-keskus
SESKO ry
Sisäministeriö
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira
Sosiaali- ja terveysministeriö
STEK ry
STTK ry
Suomen Isännöintiliitto ry
Suomen Kaasuyhdistys ry
Suomen Kauppakeskusyhdistys ry
Suomen Kiinteistöliitto ry
Suomen Kuntaliitto
Suomen Leluyhdistys ry
Suomen Luonnonsuojeluliitto
Suomen Palopäälystöliitto
Suomen Sairaalatekniikan Yhdistys ry
Suomen Standardisoimisliitto SFS ry
Suomen Tekstiili ja Muoti ry
Suomen varustamot ry
Suomen ympäristökeskus
Suomen Yrittäjät ry
Suunnittelu- ja konsultointiyhtykset SKOL ry
Sähkötekniikan kaupan liitto ry
Sähkötieto ry
Säteilyturvakeskus
Teknisen Kaupan liitto
Teknoliateollisuus ry
Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry
Tietosuojavaltuutettu
Tulli
Tuote- ja palvelukaupan yhdistys Etu ry
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
Ulkoministeriö
Uudenmaan ELY-keskus

Valtiovarainministeriö
Vapers Finland ry
Varsinais-Suomen ELY-keskus
Venealan keskusliitto Finnboat ry
Yhteinen toimialaliitto ry/Tupakkateollisuusliitto ry
Ympäristöministeriö

Ei lausuttavaa

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausuttavaa

Yleisiä huomioita esityksestä

Voitte kirjoittaa yleiset huomionne HE-luonnoksesta alla olevaan kenttään. Pyydämme kiinnittämään erityisesti huomioita vaikutusten arviointia koskevaan lukuun 4.2.

Huomioita markkina- ja valvontalakiin (1137/2016) esitettävistä muutoksista

Oikeus hankkia tuotteita valehenkilöllisyyttä käyttäen (uusi 10 a §)

Voitte kirjoittaa pykäläkohtaiset huomionne alla olevaan kenttään

Verkkorajapintaan pääsyn rajoittaminen (uusi 22 a §)

Voitte kirjoittaa pykäläkohtaiset huomionne alla olevaan kenttään

Muut huomiot

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään

Huomioita huviveneiden turvallisuudesta ja päästövaatimuksista annettuun lakiin (1712/2015) esitettävistä muutoksista

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään

Huomioita sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 30 lukuun esitettävistä muutoksista

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään

Huomioita laivavarustelakiin (1503/2011) esitettävistä muutoksista

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään

Huomioita tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista annettuun lakiin (1005/2008) esitettävistä muutoksista

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään

Huomioita vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annettuun lakiin (387/2013) esitettävistä muutoksista

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään

Huomioita kemikaalilakiin (599/2013) esitettävistä muutoksista

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään

Huomioita kosmeettisista valmisteista annettuun lakiin (492/2013) esitettävistä muutoksista

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään

Huomioita tupakkalakiin (549/2016) esitettävistä muutoksista

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään

Huomioita eräiden riskin aiheuttavien tuotteiden markkinavalvontaan liittyvien tietojen ilmoittamisesta Euroopan komissiolle annettuun lakiin (1197/2009) esitettävistä muutoksista

Voitte kirjoittaa huomionne alla olevaan kenttään

Neimala Antti
Työ- ja elinkeinoministeriö

Kanerva Pauliina
TEM